

Notat

Til Forvaltningsledelsen, Familie- og Socialudvalget
Kopi til Indtast Kopi til
Fra Børne- og Familieafdelingen
Sagsnr./Dok.nr. 2017-038703 / 2017-038703-14

Planlægningsteam

Familie- og
Beskæftigelsesforvaltningen
Sønderbro 12
9000 Aalborg

Init.: KSL

24-05-2018

Notat fra arbejdsgruppen for sprogvurdering

Baggrund

Notat er udarbejdet af arbejdsgruppen for sprogvurdering under omsætning af udviklingsstrategien i dagtilbud. Notatet indeholder anbefalinger til fremadrettet udvikling og praksis i forhold til sprogvurdering.

Arbejdsgruppen har ageret inden for rammesætningen v. dagtilbudsgruppen, som beskriver, at

... at der skal ske sprogvurdering af alle børn i løbet af de to første måneder i børnehaven, samt en systematik for hvordan man kan sikre tilbagemeldinger til dagplejen, vuggestuen og de private pasningstilbud. Det blev aftalt, at arbejdsgruppen skal komme med et forslag til et set-up på dette, som også inddrager opsporingsmodellen.

Arbejdsgruppen laver et oplæg til næste møde, som efterfølgende skal udmøntes i en indstilling til politisk beslutning i Familie- og Socialudvalget

Nuværende status

I de seneste år er der sket en positiv udvikling på 3-6 år sprogområdet i Aalborg Kommune. Socialstyrelsen tilbød i 2012 landets kommuner et efteruddannelsesforløb "Sprogpakken", hvor 1-2 pædagoger fra alle institutioner deltog; i alt lidt over 300 fra Aalborg. Sprogpakkens hovedformål var at opkvalificere pædagogernes arbejde med sprogudvikling herunder konkrete evidensbaserede metoder. Der opleves en større grad af bevidsthed om sprogets betydning i det pædagogiske arbejde end tidligere, og det lærte ses også omsat i praksis i et levende sprogligt læringsmiljø.

Aalborg Kommune har gennem mange år prioriteret sprogstøtte på både dansk og på modersmål til de tosprogede børn, som af sproglige og/eller integrationsmæssige grunde har behov for støtte, mens de er i dagtilbud. Sprog & Integration i Udviklingsafsnit for Børn og Unge varetager denne opgave i samarbejde med dagtilbuddene. I Sprog & Integration er der ansat sprogvejledere og flersprogede medarbejdere. Sprogvejlederne har kompetence og uddannelse inden for sprogtilegnelse og dansk som andetsprog samt vejledning af medarbejdere i dagtilbud; og de flersprogede medarbejdere støtter tosprogede børn i børnefællesskabet på såvel dansk som modersmål. Alle sprogindsatser har til formål at være forebyggende, indfri læreplanstemaerne og skal til enhver tid være medvirkende til inkluderende sproglige læringsmiljøer. Sprog & Integration følger op ved at efteruddanne nye sprogpædagoger én gang årligt med et 5 dages modul, der i høj grad læner sig op ad Sprogpakken, men også er udvidet med temaer i relation til Aalborg Kommune.

Dagplejen indførte i 2016 et 3 dages obligatorisk modul for deres dagplejere, hvori sprog indgår med en halv dag. Dagen består dels af en kort indføring i sprogtilegnelse, metoder og

aktiviteter, som f.eks. rim, remser og dialogisk læsning, samt hvordan dagplejeren kan skabe hensigtsmæssige læringsmiljøer, som er med til at stimulere den sproglige udvikling. Sprog & Integration bistår dagplejen med indhold og afholdelse af den halve dag.

Dagtilbudsområderne Nordøst og Sydvest/Centrum har en ledelsesmæssig opmærksomhed omkring et fagligt løft for den pædagogiske praksis på 0 – 2 års området. Dette bl.a. på baggrund af det stigende fokus på betydningen af en høj pædagogisk kvalitet for vuggestuebørn (jf. Heckmann og SFI-rapport 2014).

Ønsket har været at opkvalificere det pædagogiske personale på 0 – 2 års området. En arbejdsgruppe med repræsentanter fra de 2 områder, har udarbejdet et udviklingsforløb ”Små børn – små skridt – store succeser” hvis udgangspunkt er at opkvalificere og give et faglig løft til pædagogiske ledere og pædagogiske medarbejdere på baggrund af nyeste forskningsbaseret viden.

En del af dette faglige løft omhandler sprog, hvor udgangspunktet er et blik på den brede generelle udvikling af små børns kommunikation og sprogudvikling samt sprogmiljøets betydning.

Vi er godt på vej, og vi kan blive endnu bedre

Aalborg Kommunes tilgang til sprogarbejdet stemmer godt overens med konklusionerne i SFI-rapporten ”Daginstitutionens betydning for børns udvikling”, 2014 – en forskningsoversigt der opsamler nationale og internationale forskningsresultater om effekterne af daginstitutionens betydning for børnenes udvikling. Her peges der på, at uddannet personale er bedre til at udføre pædagogisk praksis af høj kvalitet og stimulere læringsmiljøer, hvori børn kan udvikle sig, både socialt og kognitivt. Desuden peges også på vigtigheden af forældreinddragelse i børnenes sprogtilegnelse især forældrenes aktive involvering og bevidsthed om egen betydning for deres børns læring og i såvel hjem som dagtilbud.

Vi kan blive endnu bedre ved at

- Øge systematik ved sprogvurdering af alle 3 årige med revideret sprogvurderingsmateriale
- Analysere af datamateriale med fokus på både fremadrettede tiltag og tilbageløb med fokus på organisatorisk læring
- Opkvalificere pædagogisk personale i forhold til nyt sprogvurderingsmateriale
- Styrke arbejdet med sproglige læringsmiljøer i 0-2 års området
- Implementere den styrkede pædagogiske læreplan med fokus på udvikling af gode sproglige læringsmiljøer

Sprogvurdering og dataanalyse

Arbejdsgruppen anbefaler, at vi implementerer følgende model i forhold til analyse af datamateriale.

Vi sprogvurderer alle 3-årige. Vi opnår derved et bedre og mere retvisende overblik, og vi sikre fokus på alle børns sprog.

To gange årligt udarbejder Sprog & Integration en kommunal rapport. Heraf vil det fremgå, hvordan børnenes sproglige behov fordeler sig. Disse resultater kobles med IST (Pladsanvisningen), hvilket giver et overblik over, hvor børnene tidligere har været i ”pasning”.

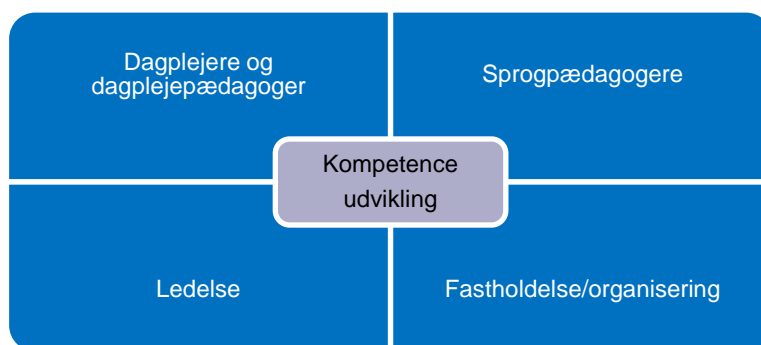
Rapporten sendes til leder og teamledere af dagpleje, områdelederne samt dagtilbudslederne, som med baggrund heri får mulighed for at analysere på data i et læringsperspektiv. Det bliver muligt at forfølge tendenser i bl.a. tilsyn og i den løbende udvikling i tilbuddene.

Ud over data på gruppeniveau vil vi sikre tilbagemelding i forhold til børn, som efter sprogvurdering viser sig at have behov for en særlig indsats, og hvor der ikke har været oplysninger herom ved overleveringssamtalen. I disse tilfælde vil den pædagogiske leder kontakte teamleder af dagplejen/dagtilbudsleder, som vil følge op på i den konkrete sag. For de private passere aflægges der besøg inden for en uge.

Kompetenceudvikling

Som beskrevet ovenfor er det forskelligt hvad og hvem, der er opkvalificeret på de enkelte områder. Derfor er det gruppens vurdering, at dette kalder på variation i den fremadrettede indsats. Afsættet for udviklingsforløbene vil være nyeste forskningsbaseret viden, SFI-rapport og sammenhæng til Dagtilbudsloven, Børn- og ungepolitikken, Udviklingsstrategien og kommunens nyeste udviklingsplan (Dagtilbud for Fremtiden 2017- 2019).

Der fokuseres på kompetenceudvikling, som er praksisnær med vekselvirkning imellem undervisning og erfaringer i praksis. Der fokuseres på 4 områder:

Dagplejere og dagplejepædagoger

I dagplejen vil vi et samarbejde i mellem dagplejen og udviklingsafsnittet udarbejde et kompetenceudviklingsforløb på dagplejeområdet, hvor der både vil være fokus på uddannelse af dagplejepædagoger og dagplejere. I uddannelse af dagplejepædagogerne inden for sprogområdet vil der være fokus på den generelle sprogtilenelse, herunder dansk som andetsprog og gode sproglige læringsmiljøer.

Da det kan være en udfordring for den enkelte dagplejer at deltage i kurser og temadage (er alene og derfor en tid, der går fra børnene), vil det være oplagt at finde alternativer til dette, fx IT-understøttende undervisning. Firmaet Sprogklar har noget i støbeskeen, som lyder interessant, og som vil blive undersøgt nærmere.

Forslag til model for kompetenceudvikling i dagplejen:

1. Udviklingsafsnittet laver kompetenceudviklingsforløb for dagplejepædagoger i samarbejde med ledelsen af dagplejen
2. Udviklingsafsnittet og dagplejepædagoger udvikler i fællesskab understøttende materiale til opkvalificering af dagplejerne i egen praksis. Det kan f.eks. være sprogkuffert, sammenhæng til ICDP, IT og fokus på dagplejepædagogernes rolle som formidler og facilitator

3. Daglejerpædagogerne understøtter dagplejernes arbejde med udvikling af børns sproglige læringsmiljøer.
4. Evaluering

Sprogpædagoger i daginstitutioner

Der vil være behov for undervisning i det reviderede sprogvurderingsmateriale. Her er pengene afsat tidligere i Sprog & Integrations budget.

Ledelse

Der afvikles en læringsdag for pædagogiske ledere, hvor de bliver opdateret på sprogopgaven.

Fastholdelse

Fremadrettet kunne en mulig organisering af opkvalificeringen af det pædagogiske personale være at fastholde minimum 2 sprogpædagoger i institutionerne, gøre kvartalsvise sproglige netværksmøder i de enkelte dagtilbud obligatoriske for sprogpædagogerne. Netværksmøderne skal planlægges og tilrettelægges i samarbejde med de pædagogiske ledere i dagtilbuddet.

Vi har allerede gode erfaringer med dette. De 4 møder er en veksling mellem centralt udvalgte temaer og institutionernes egne ønsker. Ved at gøre de sproglige netværksmøder obligatoriske, vil muliggøre et generelt kommunalt sprogløft på fx almen sprogtilegnelse, udarbejdelse af materialer, forældre og sprog, literacy/numeracy osv.

Styrket pædagogisk læreplan

Der har groft sagt været en tendens til, med de nuværende læreplaner, at se sprog som noget selvstændigt og primært barnets udfordring. Med den nye Læreplan skal alle temaer ses under ét, hvorfor der er sprog i alt og det er et professionelt pædagogisk læringsmiljø, der er afgørende.

Med andre ord vi skal knytte det pædagogiske sprogarbejde sammen med alle børnehavedagens situationer, ikke bare til planlagte aktiviteter i afgrænsede situationer, såsom samling, turer osv.

Den nye Dagtilbudslov og ikke mindst den nye Læreplan bør derfor flytte fokus fra individuelle indsats til etablering af gode læringsmiljøer i et tæt samarbejde med hjemmet.

Sprog og integration

Det nye fokus og styrkelse af det sproglige arbejde særlig i 0-2 års området afføder overvejelser i forhold til sprog og integrations opgavevaretagelse. Vi ønsker at afbureaukratisere den nuværende proces og praksis. Dette kan f.eks. gøre ved at afskaffe individuelle ansøgninger til dansk som andetsprog. Det skal være lettilgængeligt for dagtilbud at kontakte medarbejdere fra Sprog & Integration med henblik på i fællesskab at få igangsat den rette indsats. Dette vil foregå i et tæt samarbejde imellem pædagog(er) og sprogvejledere. Der vil altid være fokus på at understøtte udvikling af gode sproglige læringsmiljøer. Der vil ligeledes være et øget fokus på inddragelse af forældre i sprogarbejdet. Indsatsen skal koordineres med evt. andre indsats fra udviklingsafsnittet, og gerne tilrettelægges i et samarbejde, der hvor det giver mening.

For institutionerne betyder det, at de ikke skal udarbejde statusskemaer, når de fremover ønsker hjælp fra Sprog & Integration. I stedet anvendes handleplanerne på børnene, hvis det er det sproglige læringsmiljø i forhold til konkrete børn, der ønskes hjælp til. Det vil betyde, at Sprog & integrations indsats i forhold dansk sprogstøtte i langt højere grad vil kunne omfatte alle børn og det generelle sprogarbejde i et meget større omfang end tidligere.

Hvis det besluttet, at der ikke længere skal udarbejdes statusskemaer til indsendelse til Sprog & Integration, så vil det sandsynligvis have den konsekvens, at der bliver brug for opkvalificering af dagtilbudslederen samt det pædagogiske personale.

Økonomi

Der er i Udviklingsafsnit for Børn og Unge afsat midler til opkvalificering af sprogpædagoger i forhold til anvendelse af revideret sprogvurderingsmateriale.

Hvis der skal samarbejdes mere med dagplejen, så er der behov for at drøfte nuværende opgaver i Sprog & Integration. Er der nuværende opgaver, der skal omprioriteres, eller er der behov for projektansættelse for at varetage opgaven både med proces, koordinering og indhold i forhold til kompetenceudvikling i dagplejen.

Kommunikation

Der skal udarbejdes diverse materiale til forskellige interessenter:

- Forældre
- Pædagogiske ledere
- Dagtilbudsledere
- Dagplejen
- Sprog & Integration
- De private pasningstilbud
- PPR
- Pressen

Materialet spænder fra overordnet information, til praktisk information samt den gode historie i pressen.

Der skal laves en egentlig kommunikationsplan, som ligeledes forholder sig til inddragelse af MED.

Omsætningsgruppen skal inddrages for at kvalificere oplægget med fokus på sammenhænge til øvrige tiltag i udviklingsstrategien.